CZU: 351.86:341.22:343.343.6(478) https://doi.org/10.59295/pas2025.26

FRONTIERA NECONTROLATĂ ȘI SECURITATEA REGIONALĂ: STUDIU DE CAZ PRIVINDMIGRAȚIA ILEGALĂ PE SEGMENTUL TRANSNISTREAN AL FRONTIEREI DE STAT (2022-2024)

Anatoli BUZEV[39]

Abstract. ***The security crisis generated by the war in Ukraine has amplified migratory phenomena in the Eastern European region, including on the territory of the Republic of Moldova. This article examines the significant increase in illegal migration flows through the Transnistrian segment of the state border, a portion not controlled by the constitutional authorities of the Republic of Moldova. The analysis focuses on the post-February 2022 period, identifying the main trends, routes, and methods used by organized crime networks, as well as the operational and security challenges faced by national institutions and international partners. Using a data-driven approach, including statistical data, case studies, and interviews with relevant law enforcement actors, the article examines the risks and structural vulnerabilities of this border segment and highlights measures to strengthen the national and regional response to the phenomenon of illegal migration[40].***

Keywords*: illegal migration, crime, risk, border, national security.*

Introducere

Actualitatea studiului realizat rezidă în contextul geopolitic tensionat al Europei de Est, marcat de invazia Federației Ruse în Ucraina și amplificarea fenomenului migrației ilegale în regiune. Segmentul transnistrean al frontierei de stat a Republicii Moldova, necontrolat de autoritățile constituționale, a devenit un punct vulnerabil exploatat de rețelele de criminalitate organizată pentru introducerea ilegală a migranților, inclusiv al refugiaților ucraineni și al cetățenilor non-regionali îndreptați spre Uniunea Europeană. Creșterea semnificativă a fluxurilor de migrație ilegală în perioada 2022–2024, utilizarea metodelor sofisticate de organizare și plată (inclusiv criptomonede și platforme digitale), dar și implicațiile asupra securității naționale și regionale, subliniază importanța acestui studiu. Necesitatea identificării unor mecanisme eficiente de control, cooperare și intervenție pentru consolidarea frontierei și diminuarea vulnerabilităților face ca tema să fie de o relevanță deosebită atât pentru Republica Moldova, cât și pentru partenerii săi regionali și europeni.

Într-un mediu de securitate impredictibil și modelat de geopolitica marilor puteri cu interese în regiune, cu reconfigurări violente ale frontierelor, conflictele înghețate sunt tipice pentru țările ex-sovietice, și nu numai, alimentate și folosite de puteri regionale pentru a-și menține supremația, influența, controlul și trupele militare în zonele ei de interes strategic (Bogdăneanu, 2024).

[39] Doctor, șef al Direcției regim și ordine publică al Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, Chișinău, Republica Moldova, E-mail: anatoli.buzev@gmail.com

[40] Prezentul articol a fost realizat în cadrul proiectului instituțional ,,Contribuția UE și a României la securitatea civilă în Republica Moldova: politici, parteneriate strategice și consolidarea identității europene”, implementat în conformitate cu cifrul 25.80013.0807.46ROMD

În cazul Republicii Moldova, conflictul transnistrean ilustrează perfect această dinamică: un conflict armat izbucnit la începutul anilor 1990 între autoritățile constituționale de la Chișinău și forțele separatiste de la Tiraspol, sprijinite militar și logistic de Federația Rusă. Datorită în mare parte sprijinului continuu al Federației Ruse, regiunea a supraviețuit în încercarea Republicii Moldova de controla teritoriul său recunoscut internațional ca stat. Transnistria este, în ansamblu, puternic rusificată și pro-rusă (Shaun, 2024). Situația actuală de „îngheț" permite Moscovei să păstreze o influență directă asupra regiunii, blocând perspectivele de integrare europeană ale Chișinăului. Mai mult, Republica Moldova nu exercită control efectiv asupra frontierei sale de est, în special pe segmentul transnistrean, ceea ce generează vulnerabilități majore în planul securității naționale, favorizează contrabanda, traficul ilicit și menține o zonă gri în estul Europei, exploatabilă de Federația Rusă în funcție de interesele sale strategice.

Indiferent de criteriile ce caracterizează statul ca subiect de drept internațional prin exercitarea jurisdicției în raport de bunuri și persoane, este evident că lipsa supremației asupra teritoriilor recunoscute international, diminuează împuternicirile statului în exercitarea puterii depline și exclusive în limitele teritoriului de stat (Bencheci, Hîrbu-Bencheci, Cujba, 2020).

Republica Moldova își vede viitorul ca fiind un stat care exercită controlul deplin asupra teritoriului său recunoscut international (Hotărârea Parlamentului, 2023). Invazia neprovocată și nejustificată a Federației Ruse în Ucraina este resimțită puternic în Republica Moldova. La frontiera cu Ucraaina se înregistrează în continuare un flux sporit de refugiați și persoane ce au nevoie de protecție. La acestea s-au adăugat acțiunile deliberate ale Federației Ruse de a slăbi Republica Moldova pentru ca, ulterior, să preia controlul politic și cel economic asupra țării. Provocările la adresa securității Republicii Moldova se manifestă simultan pe mai multe dimensiuni, iar lipsa controlului autorităților constituționale asupra unei părți a teritoriului suveran reprezintă o vulnerabilitate în domeniul ordinii și securității publice care este pa larg explorată de grupările criminale transfrontaliere.

Separatismul transnistrean a fost susținut și alimentat de Federația Rusă cu scopul de a menține Republica Moldova în sfera sa de influență și pentru a face imposibilă schimbarea vectorului de orientare spre occident. Iar pe fonul declarațiilor făcute de oficialii de la Bruxelles deducem că conflictul transnistrean devine un instrument în arsenalul politicii externe a Federației Ruse, care nu mai are ponderea de altădată (Guvernarea sectorului de securitate în Moldova, 2024). În acest context, este de menționat că soluționarea conflictului transnistrean nu este o condiție impusă de Bruxelles pentru aderarea Republicii Moldova la UE, și că problema transnistreană nu este un impas în procesul de aderare. Dar aceasta nu limitează avansarea la capitolul armonizarea legislației la standardele europene în materie de securitate națională.

Securitatea regională este influențată de activitățile grupărilor de criminalitate transfrontalieră și de dificultățile întâmpinate în supravegherea, prevenirea și combaterea acestora prin cooperare la nivel regional și internațional. S. Cebotari consideră că, instabilitatea politică, corupția și situația economică precară din anumite zone favorizează dezvoltarea rețelelor infracționale, ceea ce duce la creșterea contrabandei, migrației ilegale și altor activități criminale (Cebotari, 2019). Aderarea unor state de la Marea

Neagră la Uniunea Europeană a accentuat traficul pe rutele de migrație ilegală. Pentru protejarea granițelor, statele membre și cele candidate la UE au introdus măsuri suplimentare, care însă au dus la redirecționarea fluxurilor de migranți către alte rute. Turcia și Ucraina joacă un rol central, fiind atât surse, cât și zone de tranzit pentru migrația ilegală. Aceste mișcări de populație au efecte negative semnificative asupra stabilității sociale, economice și politice din țările riverane Mării Negre, amplificând riscurile și amenințările din regiune.

Răspunsului UE la introducerea ilegală de migranți

Instituțiile UE au reafirmat importanța luptei împotriva persoanelor care introduc ilegal migranți, au exprimat preocupări serioase cu privire la evoluțiile de pe unele rute de migrație, care necesită măsuri urgente, inclusiv prin eradicarea introducerii ilegale de migranți și a traficului de persoane. În plus, în urma concluziilor Consiliului European din 24 și 25 mai 2021 și ca răspuns la rolul crescând al actorilor statali în facilitarea migrației ilegale și în utilizarea ființelor umane pentru crearea de presiune la frontierele externe, UE și statele membre ale acesteia și-au exprimat hotărârea fermă de a răspunde la aceste amenințări și de a proteja în mod eficace frontierele împotriva instrumentalizării migrației în scopuri politice și au acționat în comun în acest sens (Comisia Europeană, 2021).

Intensificarea răspunsului la introducerea ilegală de migranți reprezintă o provocare comună pentru UE și țările partenere. Este necesară în acest sens o abordare concertată, care să combine cooperarea și coordonarea comună cu partenerii noștri, în vederea contracarării modelului de afaceri al persoanelor care introduc ilegal migranți.

Potrivit Agenției UE pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol), peste 90 % dintre migranții aflați în situație ilegală care ajung în UE recurg la persoane care îi introduc ilegal, fie la o etapă anumită a călătoriei, fie de-a lungul întregii lor deplasări. Două treimi dintre acești migranți nu îndeplinesc criteriile pentru a primi protecție internațională și, în cele din urmă, vor trebui să fie returnați. În urma măsurile restrictive aplicate în contextul pandemiei de COVID-19, introducerea ilegală de migranți a devenit mai complexă, ceea ce a condus la o implicare sporită a rețelelor infracționale, la prețuri mai mari și, în cele din urmă, la profituri mai mari. În prima jumătate a anului 2021, trecerile ilegale ale frontierei au crescut cu 59 % față de aceeași perioadă din 2020. Este clar că persoanele care introduc ilegal migranți s-au adaptat rapid la noile circumstanțe: după ce au încetinit inițial în martie și aprilie 2020, activitățile au fost reluate rapid.

Persoanele care introduc ilegal migranți pun în pericol viețile oamenilor, oferind perspective false și provocând prejudicii grave migranților. Se întâmplă deseori ca drepturile fundamentale ale migranților să fie grav încălcate și ca migranții să nu fie în măsură să solicite ajutor din cauza statutului lor ilegal. Migranții sunt expuși deseori la violență, extorcare, exploatare, viol, abuz, furt, răpire și chiar omucidere. Introducerea ilegală de migranți este o activitate esențială pentru rețelele infracționale susținute de cererea continuă. Se preconizează că această cerere va continua, alimentată fiind de mai mulți factori: socioeconomic, discriminarea, instabilitatea, conflictele, degradarea mediului și schimbările climatice, percepția că UE este o regiune mult mai stabilă. Dezinformarea și discursul fals al persoanelor care introduc ilegal migranți, produc efectele dorite de

organizațiile criminale, atrăgând migranți să se angajeze în călătorii periculoase, cu promisiuni care nu corespund realității.

Arhitectura de securitate în schimbare rapidă din Europa și nu numai ar putea duce la utilizarea unei game de metode asimetrice sau hibride. Având în vedere gradul de ostilitate dintre Federația Rusă și Occident și interdependența redusă dintre acestea, probabilitatea instrumentalizării fenomenului migrației ilegale de către Federația Rusă și Belarus a crescut. Un aspect important este că instrumentalizarea migrației ilegale ar putea să nu se limiteze doar la frontierele terestre estice, deoarece ar putea fi valorificați și de simpatizanții lor din sud și sud-est. Prin urmare, o planificare solidă în caz de urgență a statelor membre este esențială pentru limitarea impactului fenomenului migrației ilegale instrumentalizate. În același timp, acționarea în conformitate cu drepturile fundamentale în fața migrației ilegale instrumentalizate demonstrează fermitatea valorilor Uniunii Europene.

Conflictul din Ucraina a determinat mulți migranți ilegali să își schimbe ruta către țările de destinație finală din Europa Occidentală, redirecționând rutele de tranzit prin Republica Moldova. Datele privind intrarea ilegală depind de rata de detectare și de intensitatea măsurilor de supraveghere a frontierelor și controalelor la frontieră. Raportul Frontex de Analiză a Riscurilor 2023-2024 indică o ascensiune a cazurilor de migrație ilegală la frontierele terestre cu Turcia, Republica Moldova și Ucraina (figura nr.1) (Frontex, 2023).

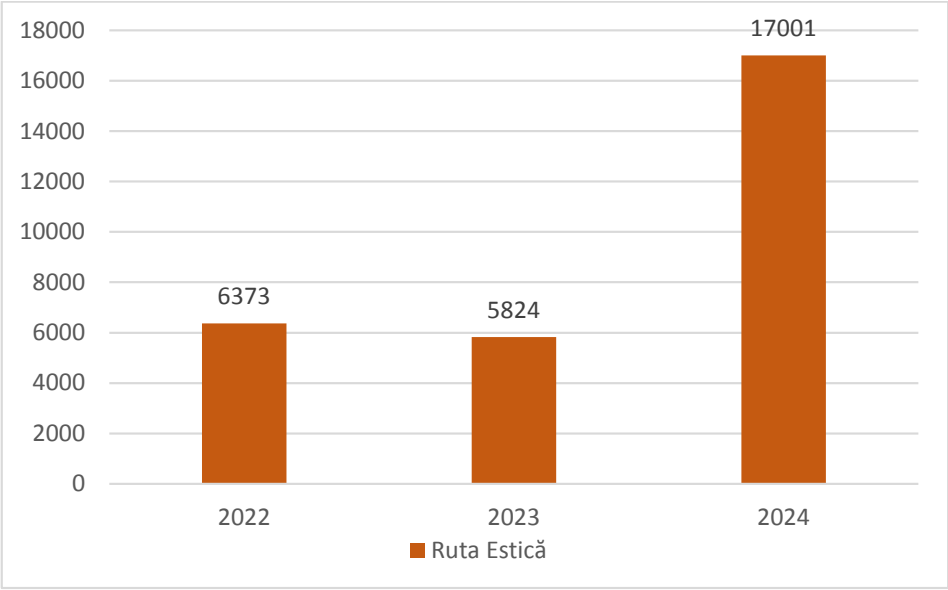

Fig. 1. Detectarea trecerii ilegale a frontierei externe ale UE pe ruta estică.

Sursa: elaborat de autor, analiza datelor Frontex.

În același Raport al Comisiei privind introducerea ilegală de migranți este menționat că, rețelele de introducere ilegală migranți au capacitatea de a-și adapta rapid oferta de servicii ilicite (Comisia Europeană, 2021). Ele funcționează în diferite moduri, care de-

pind de situarea geografică și de contextul în care operează. Ele oferă diverse servicii, inclusiv diferite moduri de transport adăposturi clandestine de-a lungul rutei și documente de călătorie false. În ceea ce privește transportul pe cale aeriană, fraudarea cărților de identitate și a vizelor joacă un rol esențial, în timp ce, în cazul transportului pe cale terestră, ascunderea în vehicule sau chiar trecerea pe jos a frontierelor face parte din călătorie. Grupările criminale transfrontaliere utilizează diferite sisteme de plată, de la metode online până la sisteme bancare dubioase, unde banii sunt depozitați și colectați după furnizarea serviciului convenit. Utilizarea tehnologiilor digitale în scopul introducerii ilegale de migranți reprezintă o nouă provocare pentru autoritățile de aplicare a legii și autoritățile judiciare, întrucât traficanții utilizează tot mai des servicii și instrumente digitale, precum platformele de comunicare socială și aplicațiile mobile, pentru recrutare, comunicare și transferuri de bani, pentru preluarea și predarea migranților, pentru oferirea de indicații cu privire la rute, pentru schimbul de fotografii și înregistrări video ale documentelor și biletelor și chiar pentru monitorizarea activităților autorităților de aplicare a legii.

Se estimează că rețelele de introducere ilegală de migranți obțin din activitățile lor infracționale profituri substanțiale, care se situează între 4,7 și 6 miliarde EUR pe an la nivel mondial. Chiar dacă prețurile serviciilor de introducere ilegală de migranți par să varieze în funcție de rutele și de serviciile de facilitare furnizate, din investigațiile efectuate în cazuri de introducere ilegală de migranți a reieșit că prețurile serviciilor de introducere ilegală de migranți pot ajunge, în general, la 20 000 EUR de persoană (Comisia Europeană, 2021).

Prevenirea și combaterea introducerii ilegale de migranți reprezintă un obiectiv strategic esențial al noului Pact privind migrația și azilul și al Strategiei UE privind o uniune a securității.

Scopul acestui Pact este de a crea un sistem mai echitabil și mai eficient pentru gestionarea migrației și a cererilor de azil, promovând solidaritatea între statele membre și asigurându-se că procesul de azil este mai rapid și mai transparent. Noua legislație propune și un mecanism de distribuire a migranților în funcție de capacitățile fiecărui stat membru, pentru a evita suprasolicitarea anumitor țări. De asemenea, se pune accent pe combaterea migrației ilegale prin măsuri mai stricte de control la frontiere și cooperarea cu țările terțe. Totodată, noile reglementări sunt orientate și spre consolidarea protecției drepturilor fundamentale ale migranților și refugiaților, inclusiv prin asigurarea unor condiții adecvate de primire și integrare. Astfel, legislația privind migrația și azilul adoptată de UE urmărește să asigure un echilibru între controlul migrației și respectarea valorilor fundamentale ale Uniunii Europene, cum ar fi drepturile omului și solidaritatea între statele membre.

Fluxul migrației ilegale pe segmentul transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainean

Securitatea frontalieră reflectă gradul de protecție a intereselor individului, societății și statului în zona de frontieră a Republicii Moldova. Urmare a analizei dinamicii fluxului de persoane peste frontiera de stat a Republicii Moldova, prezentată de Poliția de Frontieră (Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, 2024), se atestă

o creștere constantă a fluxului de persoane implicate în traficul internațional, de la 10 milioane de persoane în anul 2021, la aproximativ 20 milioane de persoane în anul 2024 (figura nr.2).

Un aspect esențial în prezenta analiză a migrației ilegale prin segmentul transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainean îl reprezintă închiderea frontierelor de către Ucraina și segmentul transnistrean odată cu izbucnirea războiului în februarie 2022. Măsura luată de autoritățile ucrainene, inclusiv distrugerea unor infrastructuri strategice precum podul feroviar peste râul Kuchurhan, a avut drept scop prevenirea utilizării Transnistriei ca punct de sprijin logistic sau militar de către Federația Rusă (Rosa-Luxemburg-Stiftung, 2022). Această blocadă de facto a avut multiple implicații: pe de o parte, a contribuit la fuziunea economică a regiunii separatiste, accentuând dependența acesteia de Republica Moldova și, indirect, de Uniunea Europeană; pe de altă parte, a creat noi dinamici în rutele de migrație ilegală. În plus, blocarea accesului direct al Transnistriei către est a întărit controlul Chișinăului asupra fluxurilor de mărfuri și persoane, dar a generat și tensiuni suplimentare în plan regional, Tiraspolul acuzând atât Ucraina, cât și Republica Moldova de impunerea unei „blocade economice". Din perspectiva securității frontierelor, măsurile Ucrainei reflectă o strategie preventivă menită să reducă riscurile de extindere a conflictului pe flancul sud-vestic, consolidând astfel stabilitatea în ansamblu a frontierei estice a Uniunii Europene.

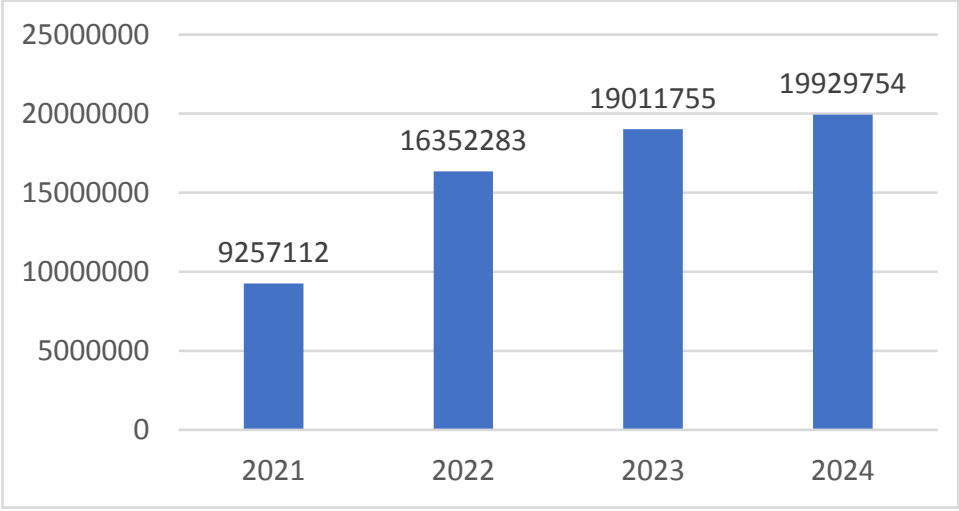

Fig. 2. Fluxul anual de persoane la frontiera de stat a Republica Moldova

Sursa: elaborat de autor, analiza datelor Inspectoratului General al Poliției de Frontieră.

Din analiza ca fenomen, situația migrației ilegale la frontiera Republicii Moldova în anii 2018-2021 este stabilă, cu o ușoară descreștere în anii 2020 și 2021 datorită situației pandemice și aplicarea restricțiilor de călătorie la nivel internațional. O altă situație privind migrația ilegală este reflectată după 24 februarie 2022, când datorită invaziei asupra Ucrainei, atât cetățenii ucraineni, cât și cei străini, în valuri au pătruns ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, refugiindu-se din calea războiului.

Rețelele de introducere ilegală de migranți au demonstrat o capacitate remarcabilă de adaptare la criza umanitară generată de conflictul armat din Ucraina, valorificând vulnerabilitatea refugiaților pentru atingerea unor scopuri ilicite. Aceste grupuri exploatează lipsa de resurse, teama și incertitudinea persoanelor strămutate, oferindu-le contra cost sau în schimbul altor beneficii facilități de trecere frauduloasă a frontierei Republicii Moldova. În multe cazuri, refugiații sunt induși în eroare, constrânși sau chiar forțați să accepte condiții periculoase, devenind astfel victime ale traficului de persoane, exploatării sexuale, muncii forțate sau altor forme de abuz. Contextul generat de fluxurile migratorii masive, suprasolicitarea autorităților și limitarea capacităților instituționale de control contribuie la extinderea acestor rețele criminale, care operează uneori sub aparența sprijinului umanitar. Astfel, situația de criză umanitară este instrumentalizată de actorii infracționali, amplificând riscurile și amenințările la adresa securității naționale și regionale.

Anul 2022 este marcat de escaladarea conflictului militar din Ucraina și provocarea crizei refugiaților pe plan național și internațional, denotă dinamici negative în fenomenul migrației ilegale pe teritoriul Republicii Moldova. Potrivit datelor statistice, în perioada anului 2022 la frontiera Republicii Moldova au fost contracarate 5050 cazuri de tentative sau trecere ilegală a frontierei de stat. Subdiviziunile Inspectoratului General al Poliției de Frontieră au identificat 6.017 persoane, dintre care 2472 pentru tentativă sau trecere ilegală a frontierei de stat pe segmentul de frontieră moldo-ucrainean cu scop de migrare. Nemijlocit segmentul transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainene îl reprezintă 1022 persoane care au pătruns ilegal în Republica Moldova (figura nr.3) (Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, 2022).

Probabilitatea utilizării migrației ilegale ca instrument de presiune poate crește, având în vedere tensiunile geopolitice tot mai mari, în special în estul Uniunii Europene. În timp ce Ucraina s-a dovedit a fi impresionant de rezistentă în fața atacurilor persistente asupra infrastructurii civile, pericole precum contaminarea nucleară cauzată de țintirea intenționată sau accidentală a centralelor nucleare, de exemplu, pot avea rezultate imprevizibile. Prin urmare, o planificare solidă a situațiilor de urgență a statelor membre este esențială pentru atenuarea potențialului impact la frontierele terestre.

Fluxurile de migrație ilegală cresc considerabil și în perioada anului 2023, fiind documentați 9665 de persoane pentru tentativa/ trecerea ilegală a frontierei de stat, înregistrând o creștere de peste 40% comparativ cu anul 2022 (figura nr.3). Totodată, în perioada analizată, pentru tentativa de trecere/trecere ilegală cu scop de migrare ilegală au fost documentați 166 de cetățeni străini non-regionali.

Această tendință de creștere a fenomenului migrației ilegale din partea cetățenilor non regionali la frontiera Republicii Moldova este influențată de un șir factori, precum: (i) Politica de vize a Republicii Moldova, care oferă posibilitatea de a obține viza electronică aplicând în baza unor documente false sau falsificate. Costurile pentru obținerea vizei de muncă și a permisului de ședere în Republica Moldova sunt relativ scăzute, ceea ce face această opțiune atractivă pentru migranți. Astfel, toți cetățeni străini documentați pentru tentativa de trecere ilegală a frontierei de stat, au intrat în Republica Moldova în baza vizelor valabile de tip C și D. (ii) Modificarea rutelor de migrație ilegală către UE, utilizând în acest scop segmentul transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainene,

tranzitând teritoriul Republicii Moldova în drumul spre destinațiile finale. Până la începerea conflictului, Ucraina se afla în topul țărilor de tranzit spre UE de pe ruta de Est (Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, 2023).

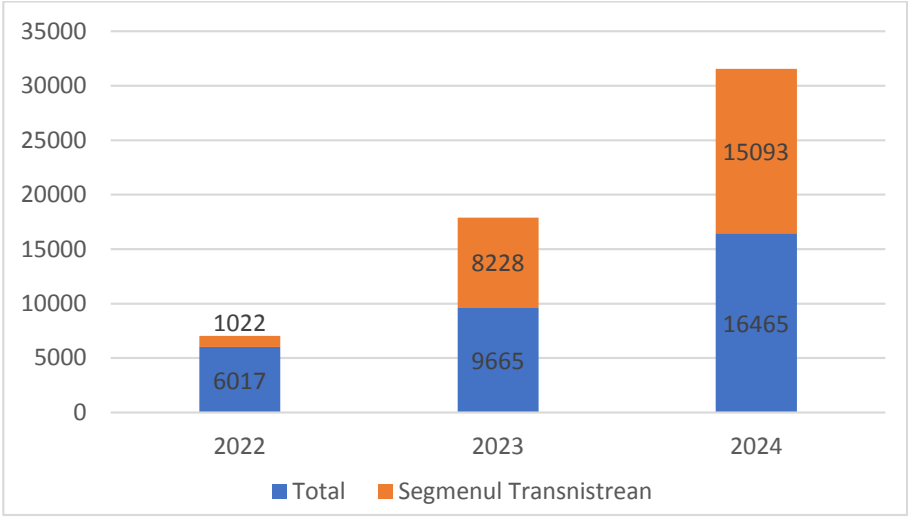

Fig. 3. Evoluția fluxului migrației ilegale pe segmentul transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainean

Sursa: elaborat de autor, analiza datelor Inspectoratului General al Poliției de Frontieră.

Managementul integrat al frontierelor externe ale UE se va confrunta cu provocări din cauza poziției și activităților ostile ale Rusiei față de statele membre ale UE, Ucraina și Moldova. Rusia și Belarus își vor continua și posibil extinde operațiunile hibride. Instrumentalizarea migrației ilegale de către Belarus în 2021 a creat un precedent, dovedind capacitatea țărilor terțe ostile de a se angaja în acest tip de interferență hibridă. Astfel, Rusia și Belarus ar putea crea în viitor rute de migrație artificiale în încercarea de a destabiliza anumite state membre ale UE și în ansamblu. Activitățile Federației Ruse în Orientul Mijlociu, Africa și Asia ar putea, de asemenea, să facă parte din astfel de operațiuni hibride (Frontex, 2024).

Din cauza conflictului geopolitic și a războiului în curs din Ucraina, există o probabilitate mai mare de perpetuare a fluxurilor de migrație ilegală prin frontierele de est ale UE în comparație cu perioadele anterioare. În 2024, tentativele de trecere ilegală a frontierei de către cetățenii ucraineni au crescut de peste două ori. Numărul total ajungând la 16465 persoane. Majoritatea, 15093 de cetățeni ucraineni, aproximativ 80%, au declarat că au traversat ilegal frontiera de stat moldo-ucraineană, pe segmentul „verde" prin sectorul transnistrean (figura nr.3). Mulți dintre aceștia au fost documentați în interiorul țării sau la ieșirea din Republica Moldova fără dovezi de intrare legală. Acest fenomen reflectă o utilizare în creștere a teritoriului transnistrean pentru tranzit (Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, 2024).

În ceea ce privește migrația ilegală din partea cetățenilor non-regionali, aceasta reprezintă un fenomen prezent la frontiera Republicii Moldova, majoritatea migranților vi-

zând statele Schengen datorită beneficiilor sociale şi oportunităţilor de muncă. Cetăţenii din Turcia, Bangladesh, Cuba, Siria şi India sunt printre cei mai frecvenţi migranţi ilegali care folosesc Republica Moldova ca ţară de tranzit (Inspectoratul General al Poliţiei de Frontieră, 2024).

Formele prin care s-a manifestat acest fenomen la frontiera de stat au fost: trecerea ilegală a frontierei pe sectorul „verde" de frontieră; trecerea frontierei prin punctele de trecere a frontierei, în baza actelor false sau falsificate; tentativa de ieşire/intrare din/ în Republica Moldova ascunşi în mijloace de transport; utilizarea aparatelor de zbor ghidate la distanţă sau a parapantelor pentru trecerea ilegală a frontierei; tentativa de trecere ilegală a frontierei cu utilizarea mijloacelor plutitoare sau a ambarcaţiunilor. Migraţia ilegală este alternativa utilizată de către persoanele care nu pot folosi calea legală pentru a intra în Republica Moldova. Prin introducerea legii marţiale în Ucraina a fost restricţionată părăsirea domiciliului de către cetăţenii ucraineni de sex masculin, cu vârstă cuprinsă între 18 şi 60 de ani. Segmentul de frontieră moldo-ucrainean deţine ponderea absolută a încălcărilor frontierei de stat de către bărbaţii ucraineni având ca scop eschivarea de la înrolarea în armata ucraineană.

În peisajul migraţiei globale, introducerea ilegală de migranţi a fost mult timp o problemă controversată, având un impact semnificativ atât asupra frontierelor externe, cât şi asupra securităţii interne a Uniunii Europene. De obicei, peste 90% dintre migranţii ilegali care ajung în UE recurg la traficanţi pentru o parte sau pentru întreaga lor călătorie. Activităţile de trafic de migranţi sunt înrădăcinate atât în ţările terţe, unde grupările de criminalitate transfrontaliere încearcă să atragă migranţi şi să îşi ofere serviciile, cât şi în UE, unde reţelele criminale facilitează mişcările secundare/ interne şi integrează migranţii în sistemele financiare naţionale şi ale UE (Frontex, 2024).

Contracararea introducerii ilegale de migranţi pe teritoriul Republicii Moldova înregistrează rezultate semnificative. Analiza fenomenului infracţional la frontiera de stat, conform datelor statistice înregistrate pe linia de activitate a Poliţiei de Frontieră, denotă creşterea numărului cauzelor penale pentru organizarea migraţiei ilegale (tabelul nr.1).

Planul de acţiune al UE pentru combaterea traficului ilicit de migranţi 2021 - 2025 stabileşte parteneriate operaţionale specifice şi adaptate pentru combaterea traficului ilicit de migranţi cu ţări terţe sau regiuni situate de-a lungul rutelor de migraţie către UE, pentru a consolida eforturile de prevenire a acestor acte infracţionale înainte ca acestea să ajungă pe teritoriul UE (Comisia Europeană, 2021). Deşi aplicarea şi succesul acestor parteneriate depind în mod semnificativ de nivelul de angajament al ţărilor terţe, cooperarea consolidată cu ţările de origine şi de tranzit este esenţială pentru suprimarea acestor ameninţări.

În anchetele penale recente, procurorii au identificat o metodă sofisticată de finanţare, unde grupările criminale contactau migranţii, în special ucraineni, prin aplicaţii de comunicare telefonice, pentru a-şi finanţa traseul ilegal. Un asemenea caz de activitate criminală a fost documentat în Republica Moldova, în perioada august 2023 – iulie 2024, unde grupul criminal organizat a obţinut pe un cont de criptomonede, în sumă de 1167784,64 dolari SUA (Raportul privind Evaluarea Naţională a Riscurilor de Spălare a Banilor şi Finanţare a Terorismului aferente Activelor Virtuale şi Furnizorilor de Servicii privind Activele Virtuale în Republica Moldova, 2024).

Tabelul nr. 1: Evoluția cauzelor penale pentru organizarea migrației ilegale.

Perioada	Nr. de cauze penale înregistrate	Evoluția
Anul 2020	25	
Anul 2021	14	44 %
Anul 2022	329	2250%
Anul 2023	488	48,32%
Anul 2024	802	64,34%

Sursa: elaborat de autor, analiza datelor Inspectoratului General al Poliției de Frontieră.

Grupul criminal organizat a creat o schemă de migrație ilegală, utilizând Republica Moldova ca zonă de tranzit pentru cetățeni ucraineni care doreau să ajungă în Uniunea Europeană. Identificarea migranților fiind organizat prin intermediul platformelor Telegram și TikTok, cu care grupul recruta cetățeni ucraineni afectați de conflictul armat. Pentru facilitarea trecerilor ilegale a frontierelor, grupul criminal percepea taxe variind între 2.000–2.500 USD per persoană, transferate în criptomonede pe un cont Binance. După primirea plăților, migranții erau instruiți să se deplaseze spre orașul Odessa, unde primeau detalii despre ruta de ocolire și trecerea ilegală a frontierei moldo-ucrainene, în afara punctelor de trecere oficiale. Migranții ilegali erau transportați până la graniță și ghidați pentru a traversa ilegal frontiera către Republica Moldova. Ulterior, erau preluați de alți membri ai grupului criminal care îi transportau spre orașul Chișinău, unde rămâneau pe un termen scurt. După șederea temporară în Republica Moldova, migranții erau ajutați să părăsească teritoriul țării, continuând ruta ilegală spre statele Uniunii Europene. Membrii grupului criminal aveau un nivel ridicat de conspirare, utilizând comunicări criptate și delimitarea strictă a rolurilor pentru a evita detectarea de către autorități.

În contextul amplificării migrației ilegale pe segmentul transnistrean al frontierei Republicii Moldova, unul dintre fenomenele tot mai frecvente este utilizarea abuzivă a procedurii de azil ca strategie temporară pentru evitarea returnării sau a măsurilor restrictive și, implicit, pentru facilitarea continuării traseului ilegal către destinații finale, în special în Uniunea Europeană. Datele colectate în perioada 2022 – 2024 relevă că un număr semnificativ de migranți, odată ajunși ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, fie prin segmentul „verde" al frontierei, fie prin segmentul transnistrean al frontierei moldo-ucrainene, solicită protecție internațională nu din motive reale de persecuție sau teama întemeiată de persecuție (conform Convenției de la Geneva din 1951), ci exclusiv ca tactică pentru a-și legaliza temporar șederea, a evita detenția administrativă și a-și organiza tranzitul ulterior spre occident.

Sarcina cea mai importantă este asigurarea unui echilibru între securitatea frontierelor și protecția drepturilor omului în procesul de aliniere a cadrului juridic al Republicii Moldova la standardele UE. Strategia de management integrat al frontierei vizează întărirea controlului la frontieră și reducerea riscurilor de securitate, dar trebuie, de asemenea, să garanteze că consolidarea măsurilor de securitate nu va duce la margina-

lizarea grupurilor vulnerabile, inclusiv a refugiaților și a victimelor traficului de ființe umane. Un sistem fiabil de gestionare a frontierelor trebuie să protejeze atât securitatea națională, cât și drepturile omului (Culesa, 2025).

Această practică este exploatată de rețelele infracționale organizate, care oferă migranților instrucțiuni clare asupra modului în care să depună cereri de azil, chiar dacă situația lor nu întrunește condițiile legale. Mulți migranți invocă povești fabricate de persecuție sau conflict, furnizate de traficanți, și explorează lacunele legislative ale sistemului de azil, profitând de perioadele lungi de procesare, de dificultățile de coordonare între instituții și de lipsa resurselor pentru verificarea riguroasă a fiecărui caz. În practică, pe perioada examinării cererii de azil, aceștia nu sunt returnați și părăsesc teritoriul Republicii Moldova, organizându-și tranzitul ilegal către România și, mai departe, către alte state europene.

În acest context, Republica Moldova a creat o structură instituțională solidă în domeniul migrației, azilului și gestionării frontierelor și a înregistrat progrese semnificative în alinierea politicilor sale la standardele europene și la cele mai bune practici internaționale. În raportul privind Republica Moldova pentru anul 2023, anexat la Comunicarea UE privind politica de extindere pentru 2023, aceste realizări au fost recunoscute, menționându-se pașii în armonizarea legislației și că este suficient de pregătită pentru implementarea cadrului normativ (acquis) al UE în domeniul justiției, libertății și securității (Culesa, 2025).

Pe lângă impactul asupra sistemului național de azil, această practică amplifică riscurile de securitate, contribuind la consolidarea circuitelor ilegale și la obținerea de profituri substanțiale de către grupările de criminalitate transfrontalieră. Grupările criminale documentate demonstrează implicarea și ghidarea migranților în legătură cu pașii de urmat, inclusiv sfaturi despre ce să declare autorităților pentru a fi eligibili temporar pentru protecție internațională.

De asemenea, abuzul procedurii de azil afectează negativ percepția publică asupra refugiaților reali, contribuind la stigmatizarea acestora și erodând încrederea în sistemul național și în parteneriatele internaționale. În plus, Republica Moldova, ca stat de tranzit, se confruntă cu o presiune crescută asupra infrastructurii de primire, a resurselor logistice și umane, în timp ce rețelele de traficanți își sporesc sofisticarea, inclusiv prin utilizarea criptomonedelor pentru plata serviciilor ilicite (Avocatul Poporului, 2024). Este esențial ca autoritățile să îmbunătățească mecanismele de screening, să consolideze cooperarea interinstituțională și să colaboreze strâns cu partenerii europeni și internaționali pentru a identifica cererile abuzive de azil și a preveni instrumentalizarea protecției internaționale în scopul facilitării migrației ilegale.

Concluzii

Studiul realizat asupra migrației ilegale pe segmentul transnistrean al frontierei Republicii Moldova scoate în evidență un tablou complex de vulnerabilități, riscuri și provocări care afectează securitatea națională și regională. Creșterea semnificativă a fluxurilor migratorii ilegale în perioada 2022 – 2024, amplificată de conflictul din Ucraina, a transformat segmentul transnistrean al frontierei moldo-ucrainene într-un punct strategic exploatat de rețele de crimă organizată. Acestea operează cu un grad ridicat de sofisti-

care, utilizând tehnologii digitale, criptomonede și platforme online pentru recrutare, organizare logistică și plată.

Lipsa de control efectiv asupra acestui segment de frontieră a generat un mediu propice pentru proliferarea activităților ilegale: treceri frauduloase, trafic de persoane, contrabandă și abuzul procedurilor de azil. În același timp, presiunea asupra autorităților moldovene a crescut, punând la încercare capacitatea instituțională de gestionare a fluxurilor de migrație și de cooperare internațională. Impactul acestor fenomene nu este doar unul de ordin național, ci afectează direct securitatea regională și europeană, Republica Moldova devenind un punct de tranzit în rețelele extinse de migrație ilegală către Uniunea Europeană.

În urma primului summit UE-Republica Moldova, una din concluzii a fost *,,ascensiunea eforturilor Republicii Moldovei în lupta împotriva criminalității organizate, în special a traficului de arme de foc și de droguri, a introducerii ilegale de migranți și a traficului de ființe umane. În acest sens se consideră a fi depus maxim efort în cooperarea continuă cu Europol în cadrul acordului de cooperare operațională și strategică existent. Totodată, reafirmarea dialogului cuprinzător existent cu privire la toate aspectele legate de migrație, inclusiv gestionarea migrației, protecția internațională și combaterea migrației ilegale"* (Joint Declaration following the first EU-Republic of Moldova Summit, 2025).

Pentru a răspunde acestor provocări, este esențială consolidarea cooperării interinstituționale, întărirea capacităților de control la frontieră, dezvoltarea unor mecanisme eficiente de combatere a rețelelor infracționale și asigurarea unui echilibru între protejarea drepturilor omului și securitatea națională. În plus, armonizarea legislației cu standardele europene, precum și implicarea partenerilor regionali și europeni, reprezintă pași indispensabili în întărirea rezilienței statului în fața amenințărilor hibride și a fenomenelor transfrontaliere.

BIBLIOGRAFIE

Bogdăneanu, M., E. (2024), Conflictele înghețate. Studiu de caz: Transnistria, *Intelligence Info*, 3:4, pag. 82-92, https://www.intelligenceinfo.org/ conflictele-inghetate-studiu-de-caz-transnistria/

Shaun D. F. (2024), "Pridnestrovie for Peace": Accounting for Transnistrian Divergence from the Russian Position *vis-à-vis* the Russo-Ukrainian War, Peace. Review, DOI: 10.1080/10402659.2024.2311691

Bencheci, M., Hîrbu-Bencheci, D., Cujba, V. (2020), Aspecte de drept internațional în contextul conflictelor înghețate: cazul Transnistriei. În: *Ştiința politică şi administrativă: provocări globale, soluţii locale*, Chișinău. pp. 10-17. ISBN 978-9975-3459-7-2.

Hotărârea Parlamentului (2023), privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova. Publicat : 17-01-2024 în Monitorul Oficial Nr. 17-19 art. 28

Guvernarea sectorului de securitate în Moldova. (2024), Raport independent / Natalia Albu, Nicolae Arnaut, Sergiu Bozianu [et al.]; metodologie și coordonare: Vadim Enicov, Natalia Albu: Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA) [et al.]. – Chișinău: [S. n.], (CEP UPSC). 264 p. ISBN 978-9975-46-878-7

Cebotari, S. (2019), Securitatea regională în contextul vulnerabilității regiunii Mării Negre. considerații sumare . În: Administrarea Publică, nr. 4(104), pp. 111-116. ISSN 1813- 8489.

COM (2021) 591 final. Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul Regiunilor. https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021D C0591

Frontex (2023), Risk Analysis. https://www.frontex.europa.eu/assets/ Publications/General/ARA_2023.pdf

Inspectoratul General al Poliției de Frontieră. (2024), Nota de activitate. https://border.gov.md/files/202501/NI%20activitate%20IGPF%20pentru%20anul%202024%20final.pdf

A War in Our Own Backyard. Rosa-Luxemburg-Stiftung (2022). https://www.rosalux.de/en/news/id/46281/a-war-in-our-own-backyard. (accesat la 21.07.2025)

Inspectoratul General al Poliției de Frontieră. (2022), Nota de activitate. https://border.gov.md/files/202305/RAPORT%20DE%20ACTIVITATE%20AL%20IGPF%20-2022.pdf

Inspectoratul General al Poliției de Frontieră. (2023), Nota de activitate. https://border.gov.md/files/202401/NI%20de%20activitate%20IGPF%202023%20plasat.pdf

Frontex. (2024), The Strategic Risk Analysis Report. https://www.frontex. europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Strategic_Risk_Analysis_2024_Report.pdf

Raportul privind Evaluarea Națională a Riscurilor (ENR) de Spălare a Banilor (SB) și Finanțare a Terorismului (FT) aferente Activelor Virtuale (VA) și Furnizorilor de Servicii privind Activele Virtuale (VASP) în Republica Moldova. (2024), https://spcsb.gov.md/storage/reports/rapoarte2024/ Modificat_NRA_VAVASP_FINAL_RO_03.12.2024.pdf. (accesat la 17.07.2025)

Кулеса, А. (2025), Украина и Молдова на пути присоединения к ЕС: ожидаемые реформы в сфере миграции, убежища и управления границами. Пражский процесс, Международный центр развития миграционной политики (ICMPD), Вена.

Avocatul Poporului (Ombudsmanul). (2024), Raport anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova. https://ombudsman.md/rapoarte/drepturile-omului/anuale/

Joint Declaration following the first EU-Republic of Moldova Summit. (2025). https://enlargement.ec.europa.eu/news/joint-declaration-following-first-eu-republic-moldova-summit-2025-07-04_en . (accesat la 21.07.2025)